

Verwondering als Bron van Wijsheid

Een Filosofische Verkenning van Coen Verhoevens 'Inleiding tot Verwondering

Inleiding

In een tijdperk waarin technologie en efficiëntie de leidende krachten zijn, lijkt de waarde van verwondering – dat moment van stilstand waarin we ons openstellen voor de wereld om ons heen – steeds meer naar de achtergrond te verdwijnen. Verwondering is echter een van de oudste filosofische impulsen en wordt door veel denkers beschouwd als de bron van wijsheid. In *Inleiding tot Verwondering* benadrukt Coen Verhoeven het belang van het vermogen om ons opnieuw te verwonderen over het alledaagse. Dit vermogen kan leiden tot een diepere relatie met onszelf, anderen en de wereld, en opent de deur naar een betekenisvoller en bewuster leven.

Deze scriptie onderzoekt hoe Verhoeven verwondering positioneert als een centraal concept in de zoektocht naar wijsheid en betekenis. Door zijn inzichten te verbinden met zowel klassieke als moderne filosofische tradities, zal deze scriptie laten zien hoe verwondering niet alleen een persoonlijke verrijking biedt, maar ook een ethisch en existentieel kader kan bieden voor ons handelen in een steeds complexere wereld.

Hoofdstuk 1: Verwondering als Filosofisch Beginpunt

Verwondering heeft door de geschiedenis heen een belangrijke rol gespeeld in de filosofie. Aristoteles beschouwde verwondering als de basis van wijsheid: het is de eerste stap in het stellen van vragen en het zoeken naar kennis. Het is dan ook niet verrassend dat Verhoeven zijn boek opent met een reflectie op deze klassieke opvatting. Verwondering ontstaat wanneer we stuiten op iets dat we niet volledig begrijpen, dat onze verwachtingen doorbreekt en ons uitnodigt tot nadere beschouwing. Het is die breuk in het vanzelfsprekende die ons uit onze routine haalt en ons prikkelt om vragen te stellen.

Verhoeven benadrukt dat verwondering niet alleen een intellectueel proces is, maar ook een existentiële ervaring. Verwondering maakt ons bewust van onze

plaats in de wereld en de grenzen van onze kennis. In tegenstelling tot scepticisme, dat gericht is op het ontleden en bevragen van wat we weten, is verwondering een houding van openheid en nieuwsgierigheid. Het gaat niet om het vinden van definitieve antwoorden, maar om het durven omarmen van het niet-weten. Dit sluit aan bij de ideeën van filosofen als Socrates, die stelde dat ware wijsheid begint met het erkennen van onze eigen onwetendheid.

Verhoeven laat zien dat verwondering in de moderne tijd vaak wordt onderdrukt. De druk van productiviteit en efficiëntie zorgt ervoor dat we weinig tijd overhouden voor reflectie. We raken gevangen in de dagelijkse sleur en verliezen ons vermogen om stil te staan bij de wonderen van het alledaagse. Verhoeven pleit voor een herwaardering van verwondering als een essentieel onderdeel van het menselijk leven. Hij stelt dat verwondering ons helpt om onze vaste overtuigingen en vooroordelen te herzien en ons open te stellen voor nieuwe inzichten.

Hoofdstuk 2: De Waarde van Waarneming

Een van de centrale thema's in *Inleiding tot Verwondering* is het belang van waarneming. Verhoeven benadrukt dat verwondering niet kan plaatsvinden zonder bewuste waarneming. In een wereld waarin we constant worden afgeleid door technologie en de snelheid van het moderne leven, verliezen we vaak het vermogen om werkelijk te zien wat er om ons heen gebeurt. Verhoeven pleit voor een herwaardering van de kunst van het kijken: het vermogen om aandacht te schenken aan de details van het leven en deze op waarde te schatten.

Hij suggereert dat de meeste mensen door het leven gaan op automatische piloot, zonder echt bewust te zijn van hun omgeving. We zijn zo gewend geraakt aan het alledaagse dat we het niet meer opmerken. Verwondering, volgens Verhoeven, is een manier om deze gewoonte te doorbreken. Door bewust onze waarneming te richten op de wereld om ons heen, kunnen we de schoonheid en complexiteit van het alledaagse opnieuw ontdekken.

Verhoeven sluit hier aan bij fenomenologische denkers zoals Edmund Husserl, die stelde dat onze ervaring van de wereld wordt gevormd door onze aandacht en focus. Husserl benadrukte dat de wereld niet zomaar 'is', maar dat onze waarneming van de wereld actief is; we kiezen welke aspecten van

onze omgeving we opmerken en welke we negeren. Door bewust stil te staan bij wat we waarnemen, kunnen we een dieper begrip van de werkelijkheid ontwikkelen.

Daarnaast is er een sterke link met de mindfulness-beweging, waarin het richten van de aandacht op het moment centraal staat. Verhoeven ziet verwondering als een vorm van mindfulness, waarbij we onze aandacht richten op wat zich hier en nu aandient, zonder oordeel of verwachting. Dit betekent dat we ons openstellen voor de wereld zoals deze is, in plaats van te proberen de wereld te manipuleren of te beheersen. Door simpelweg te 'zijn' in het moment, kunnen we opnieuw verbinding maken met de wereld om ons heen.

Hoofdstuk 3: Tijd, Ruimte en de Diepte van het Heden

Verhoeven verkent verder de relatie tussen verwondering en onze ervaring van tijd. Verwondering, zo stelt hij, kan alleen plaatsvinden in het heden. Hoewel we vaak geneigd zijn om onze gedachten te richten op het verleden of de toekomst, ligt de bron van verwondering altijd in het nu. Het is in het huidige moment dat we ons kunnen openstellen voor de wereld en haar schoonheid kunnen ervaren. Verhoeven benadrukt dat verwondering ons helpt om volledig aanwezig te zijn in het nu, en daarmee onze relatie tot tijd te heroverwegen.

Deze reflectie sluit aan bij de fenomenologie van Heidegger, die stelt dat onze ervaring van tijd ons begrip van het bestaan beïnvloedt. Heidegger benadrukte dat we de neiging hebben om ons leven te zien in termen van verleden en toekomst, maar dat het 'nu' het enige moment is waarin we werkelijk kunnen bestaan. Door bewust in het heden te leven, kunnen we een dieper begrip van ons bestaan ontwikkelen. Verhoeven bouwt voort op deze ideeën door te suggereren dat verwondering ons helpt om dieper in contact te komen met het moment en daarmee met ons eigen bestaan.

Bovendien nodigt Verhoeven de lezer uit om stil te staan bij de ervaring van ruimte. Net zoals we geneigd zijn om tijd te verdelen in verleden, heden en toekomst, hebben we de neiging om ruimte te zien als iets dat ons omringt, maar waar we geen directe relatie mee hebben. Verhoeven pleit echter voor een meer intieme ervaring van ruimte: door onze waarneming te richten op de

omgeving waarin we ons bevinden, kunnen we een diepere verbinding met die ruimte ontwikkelen. Deze reflectie kan worden verbonden met de ecologische filosofie, die stelt dat de mens niet losstaat van zijn omgeving, maar er een integraal onderdeel van is.

Hoofdstuk 4: De Ander als Spiegel van Verwondering

Een van de meest intrigerende aspecten van Verhoevens boek is zijn reflectie op de rol van de ander in het proces van verwondering. Terwijl verwondering vaak wordt gezien als een individuele ervaring, benadrukt Verhoeven dat de ander een cruciale rol speelt in ons vermogen om ons te verwonderen. Ontmoetingen met anderen, of het nu vreemden, vrienden of familie zijn, bieden ons de kans om onszelf en de wereld vanuit een nieuw perspectief te zien. De ander fungeert als een spiegel, die ons confronteert met onze eigen vooroordelen en aannames.

Verhoeven bouwt hier voort op de filosofieën van Levinas, die stelt dat de ontmoeting met de ander altijd een ethische gebeurtenis is. Volgens Levinas roept de ander ons op tot verantwoordelijkheid en nodigt hij ons uit om onze eigen belangen opzij te zetten en ons open te stellen voor het verschil. Verwondering over de ander betekent dat we bereid zijn om onszelf te laten verrassen door hun perspectief en dat we erkennen dat we niet alles kunnen begrijpen of controleren. Deze houding van verwondering kan leiden tot diepere empathie en een ethisch bewustzijn van onze relatie met anderen.

Verhoeven benadrukt dat ware ontmoetingen met anderen alleen kunnen plaatsvinden als we ons openstellen voor het onbekende. In een wereld waarin we vaak vastzitten in onze eigen opvattingen en overtuigingen, biedt verwondering over de ander ons de kans om deze grenzen te doorbreken en een diepere verbinding aan te gaan.

Hoofdstuk 5: Verwondering in Natuur en Technologie

Verhoeven besteedt in zijn boek ook aandacht aan de relatie tussen verwondering en de natuur. De natuurlijke wereld, met haar schoonheid en complexiteit, is voor velen een onuitputtelijke bron van verwondering. Verhoeven beschrijft hoe de ervaring van de natuur ons kan helpen om onze verbinding met de wereld te herontdekken. De natuur biedt ons een

gelegenheid om te ontsnappen aan de drukte van het moderne leven en ons opnieuw te verwonderen over de eenvoud en grootsheid van het leven.

Tegelijkertijd gaat Verhoeven in op de rol van technologie in ons leven en de mogelijke spanningen tussen technologie en verwondering. Hoewel technologie vaak wordt gezien als een bron van vervreemding, stelt Verhoeven dat het ook een bron van verwondering kan zijn. Technologische innovaties onthullen de immense kracht van menselijke creativiteit en kunnen ons helpen om nieuwe aspecten van de wereld te ontdekken. Het is echter belangrijk om kritisch na te denken over hoe we technologie gebruiken. Verhoeven pleit voor een bewuste omgang met technologie, waarbij we ons vermogen tot verwondering behouden.

Verwondering over de natuur en technologie stelt ons voor de vraag hoe we ons verhouden tot de wereld om ons heen. Verhoeven nodigt de lezer uit om stil te staan bij de ethische en existentiële implicaties van deze verhouding. Hij suggereert dat verwondering ons helpt om zowel de natuurlijke als de technologische wereld op waarde te schatten en een evenwicht te vinden tussen deze twee dimensies van ons bestaan.

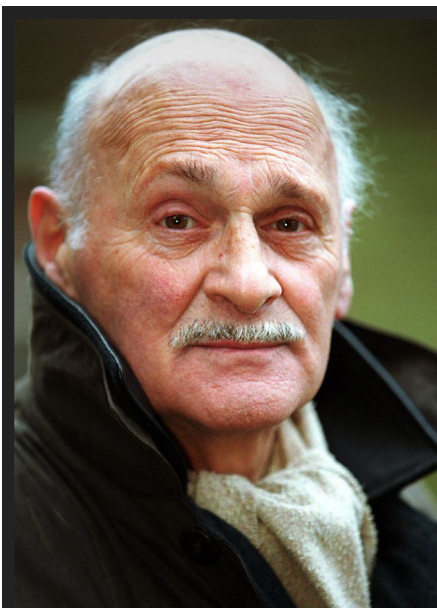
Conclusie

Inleiding tot Verwondering van Coen Verhoeven biedt een diepgaande filosofische reflectie op het belang van verwondering in het moderne leven. Verhoeven laat zien dat verwondering niet alleen een esthetische ervaring is, maar een bron van wijsheid, ethiek en bewustzijn. Verwondering daagt ons uit om onze vastgeroeste ideeën los te laten en ons open te stellen voor nieuwe ervaringen en inzichten. Het helpt ons om zowel onszelf als de wereld opnieuw te ontdekken.

In een tijd waarin snelheid en productiviteit de boventoon voeren, biedt Verhoeven een krachtig pleidooi voor het herontdekken van verwondering. Hij laat zien hoe verwondering ons kan helpen om dieper in contact te komen met onszelf, anderen en de wereld om ons heen. Verwondering is niet alleen een persoonlijke verrijking, maar ook een ethische houding die ons aanspoort om met meer aandacht en respect te leven.

Verhoeven's boek is een uitnodiging om bewuster te leven, om stil te staan bij de schoonheid en complexiteit van het alledaagse en om opnieuw de bron van wijsheid te ontdekken die in verwondering ligt. In een wereld die vaak gericht is op vooruitgang en controle, biedt verwondering ons de kans om los te laten en ons over te geven aan het mysterie van het bestaan.

WIE WAS COEN VERHOEVEN

Coen Verhoeven is een Nederlandse filosoof, schrijver en docent die zich richt op onderwerpen als verwondering, ethiek, en levensbeschouwing. Hoewel hij niet de bekendheid geniet van grote internationale filosofen, heeft hij een belangrijke plek veroverd binnen het Nederlandse filosofische landschap. Zijn werk heeft vooral betrekking op het toegankelijk maken van filosofie voor een breed publiek, met een focus op hoe mensen in hun dagelijks leven meer betekenis en diepgang kunnen vinden door zich open te stellen voor filosofische reflectie.

Opleiding en achtergrond

Coen Verhoeven heeft een academische achtergrond in de filosofie en werkt als docent aan verschillende onderwijsinstellingen in Nederland. Hij heeft een sterke betrokkenheid bij het doceren van ethiek, filosofie en levensbeschouwing, waarbij hij studenten uitnodigt om dieper na te denken over de fundamentele vragen van het leven. Zijn onderwijservaring draagt bij aan zijn vermogen om complexe filosofische ideeën te vertalen naar begrijpelijke en toepasbare concepten voor een breder publiek.

Filosofische focus: Verwondering

Het meest prominente thema in Verhoevens werk is verwondering. In zijn boek *"Inleiding tot Verwondering"*, dat gezien kan worden als zijn bekendste werk, nodigt hij lezers uit om het alledaagse met nieuwe ogen te bekijken. Hij beschouwt verwondering als een noodzakelijke houding voor het ontwikkelen van wijsheid en ethische reflectie. Verhoeven verbindt het klassieke

filosofische idee van verwondering (zoals onder andere Aristoteles dat beschreef) met hedendaagse uitdagingen, zoals de snelle technologische vooruitgang en de druk van productiviteit in de moderne wereld.

Voor Verhoeven is verwondering niet slechts een esthetische ervaring, maar een fundamenteel filosofisch principe dat ons helpt om verder te kijken dan de oppervlakkige aspecten van het leven. Het biedt een opening naar een dieper begrip van onszelf, onze relaties met anderen en onze plaats in de wereld.

Andere thema's in zijn werk

Naast verwondering behandelt Verhoeven in zijn werk ook ethische vraagstukken. Hij onderzoekt hoe wij ons als individuen verhouden tot de ander en tot de wereld om ons heen. Zijn filosofische benadering is vaak sterk gericht op de vraag hoe we een zinvol leven kunnen leiden, een onderwerp dat in de moderne filosofie vaak wordt verkend in het kader van existentiële vragen en de zoektocht naar betekenis.

Technologie en haar invloed op de mens is een ander onderwerp dat Verhoeven ter sprake brengt. Hij onderzoekt de spanning tussen de natuurlijke verwondering die we ervaren in de wereld en de toenemende aanwezigheid van technologie in ons dagelijks leven. Verhoeven benadrukt dat technologie ons leven verrijkt, maar dat we ons bewust moeten blijven van de effecten ervan op onze mentale en fysieke gesteldheid.

Verhoevens Invloed en Receptie

Coen Verhoeven heeft een specifieke en trouwe aanhang, vooral in Nederland, waar zijn filosofische inzichten met enthousiasme worden ontvangen. Zijn werk is gericht op mensen die op zoek zijn naar meer bewustzijn en diepgang in hun dagelijks leven, maar ook studenten en collega-filosofen waarderen zijn heldere stijl en praktische benadering van complexe thema's.

Hoewel Verhoeven wellicht niet de internationale bekendheid geniet van enkele van zijn vakgenoten, heeft hij een aanzienlijke invloed binnen de Nederlandse filosofische gemeenschap. Zijn boeken worden gewaardeerd om hun toegankelijkheid en hun vermogen om de lezer aan te moedigen tot persoonlijke reflectie. Veel van zijn lezers waarderen vooral hoe hij filosofie verbindt met praktische levensvragen.

Zijn visie op onderwijs

Naast zijn werk als schrijver is Verhoeven een gepassioneerd docent. Hij ziet filosofisch onderwijs als een essentieel onderdeel van persoonlijke ontwikkeling. Zijn benadering van onderwijs draait niet alleen om het overdragen van kennis, maar vooral om het aanmoedigen van studenten om zelf na te denken, vragen te stellen en zich te verwonderen over de wereld. Door zijn betrokkenheid bij het onderwijs is Verhoeven in staat geweest om filosofie toegankelijk te maken voor nieuwe generaties denkers.

In zijn lessen gebruikt hij vaak voorbeelden uit het dagelijks leven om abstracte filosofische ideeën te illustreren. Dit helpt studenten om te zien hoe filosofie niet alleen in academische debatten thuis hoort, maar ook relevant is voor het begrijpen en navigeren van de uitdagingen van het moderne leven.

Publicaties

Naast *"Inleiding tot Verwondering"* heeft Verhoeven verschillende artikelen en essays geschreven waarin hij filosofische onderwerpen zoals ethiek, technologie, en het goede leven onderzoekt. Zijn werk richt zich vaak op een breed publiek, en hij schrijft zowel voor academische tijdschriften als voor meer populaire media.

Zijn publicaties benadrukken steeds het belang van reflectie, bewustzijn en de zoektocht naar betekenis. Hoewel zijn werk filosofisch diepgaand is, is het ook gericht op de praktische toepassing van filosofische principes in het dagelijkse leven.

Conclusie

Coen Verhoeven is een denker die de oude traditie van filosofie nieuw leven inblaast door deze te verbinden met hedendaagse vragen en uitdagingen. Zijn focus op verwondering als bron van wijsheid biedt een krachtige tegenstem in een wereld waarin snelheid en efficiëntie vaak prioriteit krijgen boven reflectie en bewustzijn. Verhoeven's filosofie nodigt mensen uit om stil te staan, om te vertragen, en om opnieuw contact te maken met zichzelf, de ander en de wereld om hen heen. In een tijd waarin vervreemding en oppervlakkigheid vaak de boventoon voeren, biedt zijn werk een hoopvol en inspirerend alternatief.

Cornelis (Kees) Wilhelmus Maria Verhoeven (Udenhout, 2 februari 1928 – Den Bosch, 11 juni 2001) was een Nederlands filosoof, essayist en hoogleraar.

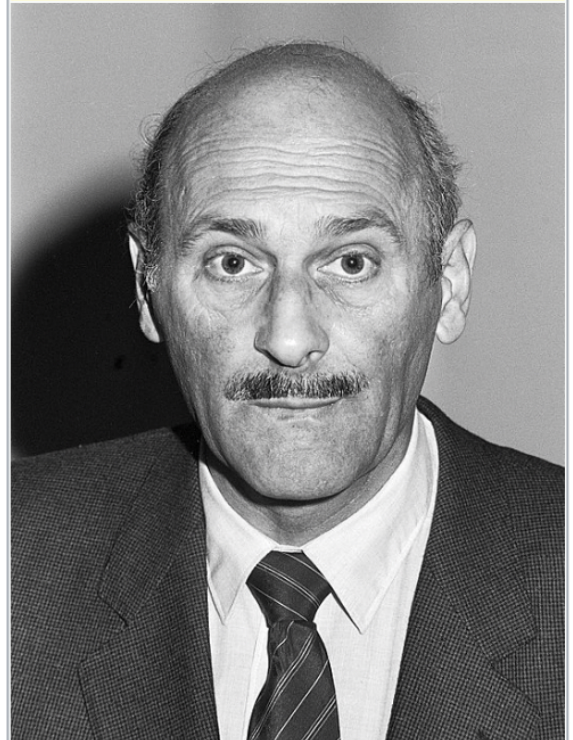
Loopbaan [bewerken |

brontekst bewerken]

Na een afgebroken priesteropleiding studeerde hij in [Nijmegen klassieke talen](#), [wijsbegeerte](#) en [godsdienstwetenschap](#). Hij [promoveerde](#) in 1956 op *De symboliek van de voet*, een [proefschrift](#) over godsdienstgeschiedenis. Van 1955 tot 1982 was hij leraar klassieke talen in Den Bosch, laatstelijk verbonden aan het [Jeroen Bosch College](#). In 1982 aanvaardde hij aan de [Universiteit van Amsterdam](#) het ambt van gewoon hoogleraar in de filosofie van de klassieke oudheid; na de opheffing van die leerstoel, in 1987, volgde een aanstelling als gewoon hoogleraar in de metafysica en haar geschiedenis. Hij ging met [emeritaat](#) in 1993.

Verhoeven schreef vooral filosofische essays. Daarnaast vertaalde hij onder anderen klassieke auteurs. In totaal publiceerde hij meer dan 80 titels en duizenden artikelen en stukken. Enkele van zijn boeken zijn vertaald, onder meer in het Engels en het Duits, zoals *Random de leegte* (1965) en *Inleiding tot de verwondering* (1967). Verhoeven oriënteerde zich vooral op de [continentale filosofie](#); uit zijn werk spreekt bewondering voor uiteenlopende denkers als [Plato](#), [Leibniz](#) en [Heidegger](#). Naast de filosofie en de cultuurkritiek, is een aantal geschriften ook autobiografisch van aard. Zo geeft hij in het werk *Zonder een zucht*, over de weken voorafgaand aan de dood van zijn vader, blijk van een literaire gevoeligheid. Hoewel het Verhoeven aan officiële erkenningen van zijn talent niet ontbroken heeft, bleef hij tijdens zijn leven voor het grote publiek goeddeels een onbekende. Volgens velen was hij niettemin de meest oorspronkelijke denker van ons taalgebied in de twintigste eeuw.^{[1][2]}

Cornelis Verhoeven

Cornelis Verhoeven (1982)

Algemene informatie

Volledige naam	Cornelis Wilhelmus Maria Verhoeven
Geboren	2 februari 1928
Geboorteplaats	Udenhout
Overleden	11 juni 2001
Overlijdensplaats	Den Bosch
Land	 Nederland

Werk

Onderscheidingen [P.C. Hooft-prijs \(1978\)](#)

[Dbnl-profiel](#) ↗

Portaal [Filosofie](#)
[Literatuur](#)